

Een aantal Haagsche artisten heeft gezamenlijk een hofje gehuurd, waar zij zich als op het Parijsche Montmartre, doch in meer moderne geest, hebben ingericht.

Zij doen hun eigen huishouden, soms gezamenlijk; hierboven ziet men den conferencier Peter Siers en den schilder Theo Bitter bezig met het afwassen van de vaat.

Na gedane arbeid is het goed rusten; tegen de avond komen de artisten bij elkaar om onder gezellige kout een paar genoegelijke uren door te brengen. En niemand, die hen hier in hun rustig hofje zal komen storen!

EEN OUD HOFJE WERD EEN KLEIN MONTMARTRE.

HOE lang is het geleden, dat Murger zijn „Vie de Bohème" schreef? Ik weet het niet, en het lust me momenteel niet het na te zien. Maar ik weet nog precies hoe de artisten uit dit boek van de Fransche Bohème der vorige eeuw Parijs verheerlijkten, hoe ze droomden van succes en van vrouwen in maanlichte nachten en hoe ze, alleen of met een „Mimi" naast zich, uit zoldervensters dweepend naar de sterren keken. Ik weet ook nog van de geschiedenis van die Mimi van Adolphe — zoo heette hij toch? — en ik schaam me niet te zeggen, dat haar dood — die later in een opera-aria op muziek werd gezet! — me indertijd hevig ontroerde. Misschien zou dit thans niet meer het geval zijn; een mensch verandert en de tijd eveneens. We zijn vandaag de dag niet zoo erg teerhartig meer. Parijs heeft altijd een massa artisten geherbergd, het was en is er nu eenmaal een prachtige stad voor. Men kan er verloren leven in de groote massa, er is niemand, die op je let en het doet er absoluut niet toe, hōe je er bij loopt, of je een baard van een week of van drie jaren hebt. Er kunnen gerust vervlecken aan je hemd zitten en je kunt

Kunstenaarsstilven op de vroege ochtend....

toch een restaurant binnen gaan en aan een tafeltje nabij „behoorlijke" menschen plaats nemen. Je kunt er ook zwetsen tot diep in de nacht, althans, je kōn het er doen, tot *voor* de verduistering. Ons Haagje is *geen* Parijs. Niemand zal me kwalijk nemen, dat ik dit zeg. Ons Haagje is deftig. Zeer deftig. Men heeft het wel eens „het deftige dorp" genoemd. Enfin, het is dus heelemaal geen plaats voor artisten, die van een vrij leven houden en zich om niets en niemand willen of kunnen bekommeren. Deze lieden — zou men denken — moeten zich hier zeer ongelukkig voelen. Doch neen. Met eenige verbazing verneem je plotseling, dat daar, zoo maar, een klein Montmartre is ontstaan. Heel klein. Een Montmartre op een hofje, bij gebrek aan een Butte. Misschien hebben hier eertijds bedaagde lieden gewoond, levend tot hun kalm verscheiden van spaarcentjes of familie. Doch nu wonen er artisten. Zoo maar bij elkaar, in echte huizen. Er is geen hoog zoldervenster om uit te hangen in de nacht en op te zien naar maan en sterren, doch wie daar behoefte aan heeft, kan ook in het midden van het parkje gaan staan, op het gras tusschen de heesters. Geen burens, die je begluren en die 's morgens

precies weten te vertellen *hoe* laat je thuis bent gekomen, *hoe* je je voeten hebt neergezet en *hoe* lang je er over gedaan hebt, *voor* je het sleutelgat te pakken had, waarmee ik niet wil zeggen, dat het op het Hofje niet erg rustig en erg netjes toegaat: ik zou namelijk niet gaarne de eerste steen willen werpen! De goede burgers, die heel weinig verstand van het artistenleven hebben — Murger's boek heeft menigeen hieromtrent op een dwaalspoor gebracht — denken gewoonlijk, dat die lui alleen maar pret weten te maken, en als ze wel eens een schilderij zien of een boek lezen, vragen ze zich met verbazing af, waar die menschen bovendien nog de tijd vandaan halen om te werken. Laat ik u zeggen, dat er op het Hofje gewerkt wordt.

De geest van welverzadigd nietsdoen, die nog was blijven hangen uit de tijd, toen er lieden in ruste woonden, is met vulpen, klaviergedaver en verkwast verdwenen uit deze ommuurde contreien. En de geest van de arbeid is er in triomf binnen gehaald. Als het nog heel vroeg in de ochtend is — nu ja, niet zoo erg vroeg, maar *toch* nog vroeg, volgens bepaalde opvattingen — dan zit reeds de schilder hier achter zijn ezel en is de dichter al bezig de vaat van eergisteren om te wasschen. De beeldhouwer maakt al een praatje met den vuilnisman, die zich beklaagt, dat er zoo weinig bij hen te halen is, waarop de beeldhouwer hem tracht uit te leggen, dat kunstenaars zeer weinig vuilnis hebben, omdat ze weinig bezitten, dat tot vuilnis kan geraken. Overigens is er met vuilnis nog zeer veel te doen, als je het maar weet te gebruiken; een kunst, die je niet meer verstaat als je een tamelijk goed en regelmatig inkomen hebt, en zoo nu en dan van bezit kunt wisselen. De melkboer komt en zet zijn heele en halve fleschjes neer voor de „villa's". Ik zeg villa's, omdat de huizen dezer kunstenaars hun eigen namen hebben, hetgeen cachet geeft en niettemin goedkoop is, want de een heeft er de fantasie en de ander heeft er de verf voor. En zoo kan men er Huize „In de Moppentrommel" aantreffen, waar Peter Siers woont, de jonge conferencier, modern tot in zijn vingertoppen en een artist-pur-sang (anders kom je trouwens niet in dit Hof van (L)Eden) en wijders is er Huize „In de Mormonentempel". Ik waag het niet uit te zoeken, *hoe* deze kunstenaar aan zulk een, de burgerij tartende, naam gekomen is, die visioenen van harems oproept, hetgeen geen pas' geeft. Laat ons aannemen, dat, zooals veelal bij artisten, de naam slechts een enorm vergroote uitdrukking

Mr. Janno, goochelaar van beroep, heeft natuurlijk allerlei vreemde dingen in zijn woning

is van een tegen wil en dank onderdrukte Illusie, met andere woorden: als hij eenmaal getrouwd is, wordt „In de Mormonentempel" vermoedelijk wel „Ons Zonnig Hoekje". En dan is er nog Huize „Bij den blanken Toovenaar", en hier woont Mr. Janno, een goochelaar — De vuilnisman blijft hier eerst recht met zijn vingers van alles af, want er is niets of een goochelaar kan het nog gebruiken! Men ziet, er is van allerlei pluimage.

Een gezellige familie, ik kan niet anders zeggen. Het kan er dan ook opgewekt toegaan. Men heeft geen last van bureu, die komen klagen, dat er „zoo'n herrie is geweest vannacht", want alle bureu zitten bij elkaar en doen mee, soms tot het ochtendgloren. Er wordt muziek gemaakt, en de wereld is, trots alles, mooi en goed. En dan, ziet u, komt weer de melkboer, en die verbaast zich erover, dat al die lui alweer zoo monter en vrolijk aan het werk zijn, of hij ergert zich aan een stem, die hem van achter de gesloten deur toegromt, dat hij bij hier en bij daar maken moet, dat hij wekomt, en hij weet niet, dat achter deze deur zich een dichter verbergt, die juist aan een sonnet bezig is. Melkboeren storen zich daar nu eenmaal niet aan. En

dan komt de vuilnisman en neemt een paar gebroken flesschen mee en een kopje zonder bodem — zonder oor zijn ze nog bruikbaar, zonder bodem niet meer — en een puntzak vol sigarettenpeukjes. Zoo is de dag weer begonnen: het werk gaat voort, en door niemand gestoord kan iedere artist van dit stille hoekje „Montmartre" zich wijden aan zijn kunst.

En nu hoor ik Nurks vragen, met een grijns om zijn mond: „En hoe moet dat daar wel met de huur?" En ik antwoord hem: „Och, meneer, maak u daar toch alstublieft geen zorgen over, de huisbaas doet het ook niet. Dat komt allemaal terecht; het gaat zoo regelmatig als een klok, en het is een groot geluk, dat ook een klok wel eens achter loopt. Maar dat mag. Het doet er mets toe. Alles komt terecht en er is in de wereld nog nimmer een waarlijk kunstenaar geweest, waarbij zulke dingen als hurgeld met terecht gekomen is. Maar alle menschen zijn ook geen Nurksen: er *zijn* nog lieden, die iets voor de kunst en den kunstenaar over hebben, en het is misschien maar goed, dat ze zoo zeldzaam zijn" want dat maakt het juist dubbel mooi."

Nog een drietal foto's uit dit artistenhofje. Links: de kunstschilder Joh. de Fooy gaat zijn huis binnen na buiten studies te hebben gemaakt; in het midden ziet men hem binnenshuis aan zijn ezel. Rechts: de kunstschilder Lucas Brouwer, die